

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

<p>Redacția: Piața Unirii No. 3. Administrația: Parcul Ștefan cel Mare No. 8.</p>	<p>Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni</p>	<p>Abonament: Exemplarul 5 Lei Pe un an 200 Lei</p>
---	--	---

PARTEA NEOFICIALĂ

A. G. R. U. și celelalte asociații religioase

În timpul din urmă preocupă atât pe conducătorii AGRU, cât și pe cei ai asociațiilor religioase existente, chestiunea raportului ce s'ar putea stabili între AGRU și diferitele asociații religioase la noi. Au fost unii cari au emis părerea, că asociațiile și Reuniunile existente deja ar trebui pur și simplu înglobate la AGRU. Ușor de zis, dar greu de făcut. Asociațiile religioase — și aici mă gândesc în rândul întâi la Reuniunile și Congregațiile noastre Mariane, cari în dieceza noastră, la Oradea, au început a se înfiripa așa de frumos și a desvolta o activitate sufletească atât de necesară și eficace împotriva sectelor ce începeau a cuceri, — își au spiritul lor, tradiția lor, mecanismul și resorturile lor sufletești, încât o înglobare a lor în cadrele AGRU ar însemna, dacă nu o totală desființare, dar desigur o stângenire și paralizare a activității lor binefăcătoare. Să ne lămurim. AGRU este o asociație generală a Românilor uniți care conform statutelor ei are de scop:

- a) Susținerea, apărarea și realizarea intereselor Bisericii române unite cu Roma;
- b) Adâncirea vieții sufletești a membrilor și intensificarea educației religioase;
- c) Indrumarea vieții publice și private potrivit eticei creștine, în sentimentul iubirii de neam și de patrie.

Mijloacele prin cari tinde a-și realiza aceste scopuri sunt:

a) morale: adunări, conferințe, prelegeri, răspândire și editare de cărți, reviste și ziare scrise în spirit creștinesc și românesc, etc.

b) materiale: cotizații de membru, donațiuni, legate, chete și alte izvoare legale de venit.

Pe când asociațiile religioase și în special Reuniunile noastre Mariane au scopuri mai intime și mai apropiate sufletești, cum sunt: sanctificarea proprie prin practice și devoțiuni religioase. AGRU nu

impune ceva obligațiuni speciale concrete, d. p. anumite devoțiuni la anumite zile, mărturisiri, cuminecări etc. Membru al ei poate fi oricare creștin român unit, care se ține atare, indiferent dacă împlinește ori nu anumite obligațiuni religioase. Evident, că și AGRU așteaptă dela membrii săi să fie creștini practicanți, să deprindă devoțiuni religioase cât de des, dar aceasta nu li-o impune ca condiție *sine qua non*, a căror neglijare ar putea aduce cu sine eschiderea cuiva din sinul ei.

E evident deci, că AGRU nu atinge resorturile cele mai intime ale sufletului membrilor săi prin impunerea prin statute a perfecționării și sanctificării caracterului propriu prin mijloace religioase proprii, cum o fac aceasta Reuniunile Mariane, ci ea tinde a agita interesul tuturor catolicilor români uniți față de marile probleme sociale și religioase a căror soluție o dorește în spirit creștinesc și românesc.

Deosebite sunt deci căile și terenurile pe cari intenționează a lucra și una și altele. Aș putea zice Reuniunile umblă mai pe jos, folosindu-se de mijloace mai simple, dar tot atunci mai directe, sufletești, pe când AGRU tinde mai pe sus, are intențiuni mai generale, mai obștești.

Diversitatea aceasta a scopurilor, a obiectivelor, la cari se tinde și din partea uneia și a alteia, face imposibilă o complectă și totală fuziune a diferitelor asociații religioase cu AGRU.

Că o atare fuziune ori înglobare nu este nici după gândul supremei autorități bisericești, din a cărei inițiativă, putem zice, a pornit ideea și a unor și a altor asociațiuni și ale cărei păreri și directive trebuie să ne fie și nouă călăuze și îndreptar, se vede din scrisoarea ce-o reproducem mai jos, scrisoare îndreptată de Sf. Părinte Papa Piu XI prin Secretarul său de Stat către președintele general al Acțiunii Catolice italiene, care reprezintă în Italia ceea ce este

AGRU la noi. Se vede că și acolo s'a pus chestiunea ce ne preocupă pe noi și soluția voită de Sf. Părinte e nu fuzionare, ci, dimpotrivă, deplină autonomie a fiecărei asociațiuni și lucrare pe teren propriu și după obiective proprii, numai puțin însă o strânsă și armonică *colaborare*.

Iată și textul scrisorii tradus din »Osservatore Romano« Nr. din 31 Martie — 1 Aprilie 1930 :

Epistola Preafericitului Părinte Papa Piu XI prin Cardinalul Secretar de Stat către d-l comandor Augusto Ciriaci, președintele general al Acțiunii Catolice Italiene, despre raportul dintre Acțiunea Catholică și celelalte asociații religioase.

Din Vatican, 30 Martie 1930

Illustrisime Domnule,

Sfântul Părinte a aflat cu vie plăcere despre laudabila D-voastră intențiune, împărtășită și de colegii Dv. din Comitetul Central, de-a căuță o cât mai desăvârșită armonie și o cât mai rodnică colaborare între diferitele forme de apostolat creștinesc, ce răsar norocos și în diferite feluri din o intensă viață supranaturală. Căci de fapt această străduință a Dv. nu numai că corespunde unei directive totdeauna dată de Sf. Scaun și afirmată și în multe documente mai recente, dar va face mai rodnică activitatea la care s'a angajat Acțiunea Catholică cu atâta căldură.

Cu acest prilej se cade să reamintim mai înainte de toate ceace de altfel s'a spus de-atâtea ori, că adică Acțiunea Catholică, care e o participare activă a laicului la acțiunea de apostolat a Ierarhiei, e tot atât de veche ca și Biserica; dar în acești ani din urmă a luat forme mai corespunzătoare nouilor nevoi, conform indicațiilor date de Pontificii Supremi și îndeosebi de actualul Pontifice.

Afară de aceea nu trebuie să se uite, că Acțiunea catholică, care dela natura sa e coordonată și subordonată Ierarhiei, tot dela aceasta primește mandat și directive, formând o puternică falangă de suflete, însufleșite de acelaș dor de-a lua parte la opera de apostolie a Bisericii, și a contribui, după ordinele Ei, la înstăpânirea împărăției lui Hristos în suflete, în familii și în societate.

Acțiunea Catholică Italiană s'a format, conform ordinelor Sfântului Scaun și precum arată și natura lucrurilor deoparte, din cele trei organizațiuni bărbătești: Federația Italiană a Bărbaților Catolici, Societatea Tinerimei Catolice Italiene, Federația Universitară Catholică Italiană, iar de alta din Uniunea Femeilor Catolice Italiene cu cele trei ramificații ale ei: Uniunea Femeilor Catolice Italiene, Tinerimea Catholică Italiană de sex feminin, Universitățile Catolice Italiene.

Dar afară de Acțiunea Catholică propriu zisă, mai există și alte Instituțiuni, Asociații, Inițiative, cari cu o admirabilă varietate de organizații, urmăresc fie o mai intensă cultură ascetică, fie deprinderi de evlavie și de religiositate și mai ales apostolatul rugăciunii, fie deprinderea carității creștine în toate manifestările și aplicările ei, realizând astfel un larg și binefăcător apostolat, individual și social, cu forme de organizație tot atât de deosebite și proprii scopurilor lor, dar cu toate acestea deosebite de organizația Acțiunii Catolice propriu zisă. Opere ce nu formează propriaminte Acțiune Catholică, cu toate că se pot cheama și trebuie să se și cheame adevărate și providențiale ajutoare ale acesteia.

Scopul lor precum și indicațiunile date mai de multe ori de către Sf. Scaun, mai ales în cele din urmă epistole

pontificale, cer, ca între aceste Asociații și Acțiunea Catholică să domnească totdeauna „o reciprocă bunăvoință și o cordială înțelegere“ și să se nizuiască la acea „împrumutată colaborare“ din care să urmeze sporirea și coordonarea activității lor spre binele sufletelor și în folosul Bisericii.

Astfel, precum Acțiunea Catholică se va nizu să sprijinească în modul cel mai bun posibil aceste Asociațiuni, tot astfel și ele vor continua a da Acțiunii Catolice providențiatul lor ajutor, fie prin foarte folositoarea și niciodată de-ajuns dorita contribuție a rugăciunii, fie prin propaganda despre frumusețea, necesitatea și foloasele Acțiunii Catolice, încemnând și orientând spre dânsa în mod oportun pe proprii lor membrii. Dorim ca în mod particular s'o facă aceasta acele Asociații și Congregații cari adună sub faldurile lor tinerimea cu scopul de-a menține într'ânsa roadele educației creștine.

Astfel, dacă deoparte multiplicitatea operelor și a asociațiunilor va arăta minuata fecunditate a Bisericii în a subveni diferitelor nevoi și trebuințe ale sufletelor și ale societății, dealtă parte această desăvârșită armonie și colaborare între aceste asociații și Acțiunea Catholică — păstrându-și totuș fiecare o trebuincioasă autonomie — va fi un fericit reflex al unității Bisericii, unitate ce împreună pe fiii Ei prin legăturile dragostei și ale zelului și pe toți îi împitenă să lucreze cu generozitate pentru venirea împărăției lui Dumnezeu.

Informându-Vă despre aceasta pentru ca Dv. la rândul Dv. să comunicați toate acestea Comitetului Central, precum și altor persoane și organizații cari vor fi cerând directive în această privință, am plăcerea de-a adăoga, că Preafericitul Părinte Vă trimite Dv. precum și tuturor colaboratorilor și sprijinitorilor Acțiunii Catolice din inimă Binecuvântarea Sa Apostolică.

Rămân cu simțeminte de distinsă și sinceră stimă
al Ilustrității Voastre devotat

E. Card. Pacelli

Tot aceste idei le-a repetat Sf. Părinte și în audiența concesă în ziua de 30 Martie 1930 reprezentanților tuturor Reuniunilor Mariane din lume în frunte cu Păr. Garagnani președintele Primei Primăria din Roma: »Nu trebuie ca aceste asociații religioase să se prefacă Acțiune Catholică, ci trebuie să continue fiecare a-și realiza scopurile proprii, ajutând însă toate în modul cel mai activ posibil A. C. în realizarea scopurilor ei centrale«. (V. acelaș No. Oss. Rom.).

Cred că situația dela noi e aceeași ca în Italia, problema ce i-a preocupat pe ei, ne preocupă azi și pe noi și cred că soluția încă nu poate fi alta decât cea recomandată de Papa și cea acceptată de organizațiile catolice italiene. Asta atât în folosul A. G. R. U. cât și spre binele și în interesul bisericii noastre. — A. G. R. U. trebuie deci să-și găsească mijloace de activitate, aplicarea cărora să nu ceară dela membrii săi încetarea calității de membru a altor asociații și reuniuni religioase, să nu ceară nici afilierea acestor asociații și reuniuni ca secții ale A. G. R. U., ci rămânând fiecare membru în reuniunea în care este și urmând și realizând datorințele ce le are acolo cași membru, tot atunci să poată fi membru și la A. G. R. U.

contribuind prin taxa de membru la realizarea scopurilor generale ale acesteia.

Iată modalitatea concretă cum aş crede eu că s'ar putea realiza aceasta:

Premiînd, că scopul A. G. R. U. e, deoparte, să influenţeze asupra unui număr cât mai mare al credincioşilor români uniţi, iar de altă parte să contribuie cât mai mulţi la sporirea fondurilor lui prin taxele de membru, cred că A. G. R. U. trebuie să găsească modul cel mai apt de-aşi atinge aceste scopuri. Asta se poate căutând un mijloc prin mijlocirea căruia A. G. R. U. trebuie să poată sta în contact sufletească cât mai permanent cu membrii săi, care mijloc să aibă totodată darul de-a-i îndemna pe toţi credincioşii noştri de-a se înscrie la A. G. R. U. Lumea, oricum, e mai bucuros idealistă atunci, când pe urma contribuţiei sale la scopuri ideale, are şi ea ceva folos personal, concret şi real.

Purcezând dela aceste premise indiscutabile, aş crede că A. G. R. U. în schimbul taxei de membru plătită de membrii săi, să le ofere ceva beneficii şi avantajii concrete.

Mă explic. În schimbul taxelor achitate, să le trimiţă *gratuit*:

a) *Almanahul A. G. R. U.*, care ar putea fi tipărit în fiecare an, cuprinzând şi un călindar.

b) membrii *A. G. R. U.* să primească cel puţin câte 4 broşuri anual, ediţia *A. G. R. U.*, despre subiecte de ordin general religios, cultural;

c) să primească tot aşa Buletinul *A. G. R. U.* de 4 ori anual, gratuit;

d) mai socotind conferinţele, seratele etc. ce le-ar putea aranja fiecare organizaţie dieezană, ori câteodată şi cea centrală, socotind şi *congresul general* anual, ce s'ar ţinea în fiecare an, odată într'un centru, odată într'altul,

iată că avem cele mai potrivite mijloace de-a ţine contact între *A. G. R. U.* şi membrii înscrişi şi de-a satisface totodată şi desideratul just al fiecărui

membru, că cotizaţia lui să nu se ceară numai pentru scopuri pur platonice, ci în schimbul ei să primească şi dela *A. G. R. U.* ceva real, concret.

Prin aceste mijloace, cari unesc idealul şi realul, *A. G. R. U.* ar putea primi membrii foarte mulţi şi, ce e esenţial din punctul nostru de vedere, pe lângă atari mijloace ar putea rămâne cineva membru şi în oricare asociaţie religioasă şi la *A. G. R. U.* Căci fiecare membru al *Reuniunilor Mariane d. ex.*, s'ar înscrie foarte bucuros membru şi la *A. G. R. U.* în schimbul avantajilor amintite (de-a primi anual câte-un *Almanah-Călindar*, *Buletinul A. G. R. U.*, câteva broşuri de conţinut religios interesant, conferinţe etc).

Cred că *A. G. R. U.* deocamdată nu se poate avânta la un program mai vast. Pentru început ar fi de-ajuns. Viitorul ne-ar învăţa mai multe.

Iată dar cum cred eu că s'ar putea coordona activitatea *A. G. R. U.* cu aceea a celorlalte societăţi religioase: numai prin ridicarea realizărilor *A. G. R. U.* asupra scopurilor celorlalte *Reuniuni*.

Pe lângă aceste condiţiuni membrii *R. M.* vor fi cei mai zeloşi propagandişti ai *A. G. R. U.*

N'am pretenţia de-a crede, că modalitatea indicată de mine ar fi unica prin care s'ar putea asigura activitatea paralelă de *propagandă* a *A. G. R. U.* şi cea intimă, sufletească a *Asociaţiilor religioase*. Cred însă că pentru moment ar fi cea mai practică şi cea mai uşor de realizat. Ceeace e sigur însă e, că *Reuniunile Mariane d. p. nu pot fi deturnate dela scopul lor binefăcător ce-l urmăresc cu atâta rodnicie.*

Altă modalitate de a salva activitatea şi a uneia şi a altora, nu văd pentru moment. Celce o vede să binevoiască a-o spune.

P. Dr. L. Tăutu,
profesor,

membru în Comit. Central al AGRU,
secretarul gen. al Reun. de pietate
din dieeza Orăzii.

P. S. Această propunere ar aduce cu sine o mică modificare a statutelor *AGRU* în acest înţeles, îndeosebi ce priveşte cotizaţiile membrilor, cari, urcate puţin, ar reveni toate *Comitetului central*, urmând *Comitetele locale* şi *dieezane* aşi realiza mijloace pe alte căi.

P. Dr. T.

Sfîntirea bisericii din Şimleul-Silvaniei

După înălţătoarele serbări din 7 Sept. c., când s'a desvelit bustul ridicat de finerimea universitară sălăgiană marelui român Simion Bărnuţiu, Şimleul a avut în curând o altă zi frumoasă şi înălţătoare de suflete: 5 Octomvrie c., când Exc. Sa Arhiepiscopul Dr. Valeriu Frenţiu, însoţit de suita sa, a consacrat biserica gr. cat. din acel oraş.

Istorice.

Parohia Şimleu e unită din 1700. În 1810 a fost ridicată de către episcopul Făgăraşului Ioan Bob, căruia-i aparţinea până la înfiinţarea episcopiei gherlene (1853), la rangul de *vicariat al Sălajului*. Au ilustrat acest vicariat bărbaţi de talia lui *Alexandru Şterca*

Suluţiu, ajuns în 1850 arhiepiscop de Alba Iulia şi Făgăraş, *Demetriu Coroianu* ajuns canonic la Gherla, *Alimpiu Barboloviciu*, ş. a.

Românii, băştinaşi aici în Şimleu din cele mai îndepărtate vremi, aveau o bisericuţă şi casă parohială foarte modeste, „ruini bătute de cele trecute vremuri“, la poalele cimeterei de pe coastă (atunci str. Părăului). Conducătorii parohiei şi vicarii de pe vremuri s'au nuzuit să câştige un loc şi să zidească o biserică vrednică de autohtonii acestui oraşel.

Al patrulea vicar în ordine, *Alexandru Şterca Suluţiu*, în 1848 cumpără moşia şi intravilanul lui *Keval Iosif* pentru parohia Şimleu, (locul de azi al bisericii

și al casei vicariale actuale) cu suma de 7000 floreni, care sumă s'a plătit: 1332 florini din banii parohiei, 668 floreni din contribuțiile credincioșilor și 5000 floreni luați ca împrumut din fondul Seminarului din Blaj. (Această datorie s'a replătit mai târziu din impozitul impus timp de zece ani, (câte 1, 2, 3 creștari) pe credincioșii întregului vicariat (în total 2450 floreni) și din ajutoarele de 2400 și 600 floreni date de Ministerul Cultelor de pe acele vremuri).

Zidirea bisericii a mers foarte anevoios și cu multe întreruperi. Zidarul ce-a luat-o în întreprindere în 1866 pentru suma de 15.222 floreni, 7815 zile de manuale și 371 zile jugale renunță, și se dă, în anul 1870, sub vicariatul lui Demetriu Coroianu, în întreprindere altui zidar pentru suma de floreni 13.280, 4487 zile manuale și 208 zile jugale, care și începe săparea fundamentului în primăvara anului 1870, dar sistează lucrările pentru greutatea de-a așeza temelia în pământul nisipos și apătos. După un nou deviz suplimentar, aprobat și acoperit și acesta din partea Ministerului Cultelor, și cu manualele și jugalele credincioșilor, în 1871 luna *Maiu* începe edificarea bisericii, dar în 1873, când pereții sunt ridicați la o înălțime de 3 și jum. stângeni, antreprenorul falimentează. Clădirea se continuă în regie proprie sub neîntrecutul și zelosul vicar Alimpiu Barboloviciu în 1874. Materialul s'a transportat dela Ciucea.

Biserica în 1876 e gata, în 1877 e terminat și interiorul (altarul, cerul, amvonul). În 1895 se pictează din nou, și se binecuvintează prin vicarul Barboloviciu. În 1906 se ridică iconostasul cu cheltuiala credincioasei *Elisabeta Varju*.

În toamna anului 1925, Reuniunea Femeilor Române sălăgene (R. F. R. S.), în frunte cu zeloasa și pururea activă prezidentă, D-na Elena Dr. Aciu n. Fabian, pornește o acțiune de împodobire a bisericii, care avea puține podoabe, ba în asemănare cu cele străine avea un aspect chiar sărăcăcios și după cum ne arată chiar *Actul de donațiune* cu data de 15 Noemvrie 1926, înregistrat și la oficiul vicarial sub No. 46/1927, zeloasele creștine din Reuniunea amintită, împodobesc biserica cu toate cele trebuincioase: ornate sacre, stihare, prapore, purificatoare, cădelniță de argint, covoare naționale, acoperitoare de altar, etc., etc. în valoare totală de Lei 105.520. Pentru acest gest marinos și cu adevărat creștinesc P. S. Sa Episcopul Gherlei Dr. Iuliu Hossu, din ședința consistorială de dat 25 Ianuarie 1927, mulțumește marimoaselor donatoare și le exprimă arhierasca sa recunoștință.

În anul 1928, la stăruința noului vicar, Rvs. Emi Bran, biserica a fost renovată integral. Tinichea pe turn, crucea și globul înlocuite, parafulger, pictura renovată și întregită, băncile și amvonul văpsit, ferestrele altarului mărite, pe altar tabernacol și baldachin, s'a construit alături o sacristie nouă, s'a introdus lumină

electrică, etc. etc. În acest scop s'au folosit 130.000 Lei, fond câtigat pentru zidirea casei parohiale vicariale prin vicarul actual și d-nii Dr. Emil Lobonțiu fost prefect și Aurel Tația f. primar al orașului și actual prim curator. La cheltuielile de renovare și împodobire au contribuit cu această ocazie: Mărioara Branca vicarul foraneu cu 52.000 Lei; familia rep. vicar Dr. Alex. Ghețe, cu 40.000 Lei (în prețul icoanei Preac. Vergure, imitația icoanei dela mănăstirea Nicula); Dr. Valer Vicaș cu 25.000 Lei (fond de iluminat); Reuniunea Femeilor Române sălăgene cu 10.000 Lei; d-l Aurel Tația cu 5000 Lei; D-nii Dr. Aciu, Laurențiu Sima, T. A. Băliban, cu câte 100 Lei, credincioșii parohiei Ceheiu 1745; parohienii din Șimleu 60.000 Lei, credincioșii Petre Pătălău și Ioan Rusu au ridicat în fața bisericii câte o răstignire de lemn, etc.

Biserica după atâta vreme clădită și din zelul și mărinimia atâtoro înzestrată și împodobită, I. P. S. Sa Episcopul a hotărât s'o consacre, pentruca harul divin ce coboară asupra ei prin consacrare și moaștele așezate în ea s'o facă temelie neclătită și lăcaș de rugăciune vrednic de D-zeu și apt a mângăia și întări toate sufletele.

De aceea în ziua de 4 Oct. însoțit de vicarul său episcopesc Dr. Gheorghe Miculaș prelat papal, de Rvs. canonic catedral Augustin Maghiar, primnotarul consistorial M. On. Vasile Barbul și alții, a plecat spre Șimleu. Harnicul și zelosul prefect al județului, Dr. Alex. Aciu a ieșit întru întâmpinarea Excelenței Sale la Ciucea, de unde, după o scurtă gustare, cele trei mașini ne duc în sbor repede spre Șimleul în haină de sărbătoare.

Primirea.

La bariera orașului I. P. S. Sa e întâmpinat și salutat de autoritățile locale, și de elevii liceului „S. Bărnățiu“, în frunte cu directorul și corpul prof., iar în piața Șimleului de întreg clerul vicarial în frunte cu vicarul Rvs. Emil Bran, După cuvinte omagiale rostite de acesta Exc. Sa cu suita intră în biserică unde face o scurtă rugăciune. Elevele școlii de conducătoare, înșirate în două rânduri până la biserică, îi cântă „Pe Arhiereul...“

Exc. Sa e găzduit la Banca Națională, al cărei Director e d-l Buzagiu.

La prânz Exc. Sa cu întreaga sa suită precum și intelectuali și preoții, sunt găzduiți de d-l prefect al județului Dr. Alex. Aciu, care împreună cu distinsa-i Doamnă Elena Dr. Aciu primesc oaspeții cu multă căldură și ospitalitate. La masă d-l prefect a rostit și un sincer și frumos toast, în care promite, că credincioșii acestei parohii dragostea sinceră și fără pretenții a Exc. Sale o vor răsplăti prin sinceră alipire către sf. biserică și prin satisfacerea conștiințioasă a datoriilor de creștini buni și zeloși. Exc. Sa îi răspunde îndemnând pe toți, cler și credincioși, la cola-

borare în spiritul dragostei și al iertării, spre mântuirea sufletelor și spre binele bisericii.

Consacrarea.

D. m. la orele 4 I. P. S. Sa oficiază vecernia solemnă, după care săvârșește întâia parte a consacrării. În timpul până la cină Exc. Sa continuă vizitele pela credincioși, începute încă cu ocazia desvelirii bustului lui Bărnufiu. Cina o oferă Rvs. Vicar în saloanele dela Banca „Silvania“.

Duminică în 5 Oct. Exc. Sa asistat de-o frumoasă asistență de 12 preoți îmbrăcați în odăjdii uniforme, săvârșește partea a doua a consacrării în fața unui imans public care ticsește biserica. Răspunsurile la sf. Liturghie le-a dat corul elevelor dela școala de conducătoare sub dirijarea d-lui prof. Oros. După încunjurarea bisericii și citirea documentului ce s'a așezat în altar, se sigilează în el moaștele sfinților martiri Gratus, Redempta și Amanda. Cu prilejul încunjurării I. P. S. Sa a sfințit și cele două răstigniri ridicate de cei mai sus amintiți. În piața Șimleului, simultan cu liturghia din biserica neîncăpătoare, un sobor de vre-o 20 de preoți au celebrat sf. Liturghie pentru poporul adunat în număr frumos de prin parohiile din jur.

Recepții. Banchet.

După săvârșirea consacrării și a liturghiei solemne, au urmat recepțiile în sala mare a primăriei. Toate autoritățile civile și religioase au omagiat pe Exc. Sa, care le răspunde tuturor prin cuvinte priete-

noase. Cu prilejul recepției clerului din vicariat I. P. S. Sa publică numirea Rvs vicar *Emil Bran* de paroh I al catedralei din Oradea și de canonic onorar. Publicul aplaudă și felicită pe noul numit. După recepții a fost un banchet cu participarea tuturor notabilităților în în sălile deli banca Silvania.

Serbarea Reuniunii Mariane a elevelor.

D. m. la orele 5 Reuniunea Mariană dela școala de conducătoare a dat un bine reușit matineu religios în sala de gimnastică a școlii, în prezența I. P. S. Sale Arhiepiscopului și a unui public numeros și select. On. Păr. duhovnic, profesor de religie și conducătorul Reuniunii, Teofil A. Băliban, a rostit o frumoasă și simțită conferință despre rostul și necesitatea credinței și a educației religioase. Elevele încă s'au achitat bine de frumoasele puncte ale programului pe care-l publicăm aci:

PROGRAMA

Sedința Reuniunii Mariane „Imaculata Concepție” dela Școala Normală de Conducătoare, Șimleu 5 Octomvrie 1930.

1. „Sfântă Mamă” corul clasei VI-a.
2. *Cuvântul Părintelui Conducător.*
3. „Cu Tine Isuse” poezie de fratele G. A. declamată de Gh. Sabău cl. VI-a.
4. „Lăudați pe Domnul” executată la violină de d-l Oros, M. Chiș și C. Tarța.
5. „Popor Român” poezie de I. Gârleanu, recitată de Maria Finta cl. III-a.
6. „Sfântul Augustin” conferință ținută de Em. Mureșan cl. VI-a.
7. „Te ador Isuse” corul cl. III-a.
8. „Rugăciunea unei călugărițe” executată la pian de Eug. Lobonțiu cl. V-a.
9. „Azi e furtună” poezie de Ovidiu Hulea, recitată de Irina Petraș cl. III-a.
10. „Jurământul sodalilor” corul cl. V-a.
11. „În întunerec” poezie de P. I. Gârleanu, declamată de Cornelia Ardelean cl. VI-a.
12. „Sfânt, Sfânt” corul Reuniunii Mariane.

A plăcut mult conferința elevei Mureșan despre Sf. Augustin. A recitat cu multă căldură eleva Cornelia Ardelean; s'au achitat bine și cu simț elevele Sabo, Chiș, Tarța, Lobonțiu, Petraș și Finta. Această Reuniune desvoldă o activitate frumoasă și rodnică întru nobilitarea sufletului elevelor, de aceea Exc. Sa a avut cuvinte de laudă și mulțumire întru aprecierea activității ei.

După sedința festivă a Reuniunii I. P. S. Sa a continuat cu vizitele prin oraș. La cină au fost găzduiți toți oaspeții la d-l primar Dr. Sabo, iar Luni dim. Exc. Sa s'a reîntors la reședința sa din Oradea, însoțit fiind de d-l prefect iarăși până la Ciucea.

Prin biserica renovată, împodobită și consacrată, Șimleului a-i dobândit un prețios focar de cultură și mângâiere sufletească, care are menirea de a-i uni în cugete și simțiri și a alimenta în mijlocul lor dragostea și pacea creștinească și a-i îndemna la nobile fapte pentru D-zeu, suflete și biserică. P. T.

S'a ieftenit cartea lui Genț

Cartea de rugăciuni „**Mângâierea creștinului**” de Ioan Genț cu începere dela 1 Octomvrie 1930 costă, legătură pânăză peste tot: **60 Lei** comandală direct la editor: **Societatea „Sf. Ioan Gură de Aur”, Oradea, Parcul Ștefan cel Mare No. 8).** — **66 lei** la librării. Legătură piele simplă nu-mai sunt. — **Legătură piele supralux dela 200 Lei în**
:: **sus.** ::

DOUĂ CONFERINȚE

(Urmare)

de **Dr Iacob Radu**, prepozit capitar, profonotar apostolic.

Deci dacă este lucru detestabil să se amestece politica în biserică și mai detestabil este, să vezi numai politică și păcate omenești într'o faptă de eroică îndrăzneală și de sfântă inspirație, cum au fost unirea sub Teofil și Atanasie, precum au arătat'o împrejurările între cari s'a făcut și urmările pe cari le-a avut.

5. Ni se mai face învinuirea că prin unire au trecut în posesiunea uniților multe mănăstiri și bisericici cu averile lor, deci pe acestea ar fi îndreptățiți ortodoxii să le ia înapoi.

La aceasta răspundem mai întâiu, că sunt foarte puține bisericile și mănăstirile unite din Ardeal cari să dureze d'inainte de anul 1700 și averile lor foarte neînsemnate. În schimb sunt și bisericici ortodoxe cari au fost zidite de către credincioși uniți, dar după aceea au trecut cu toți sau cu o parte din ei la ortodoxie. Acele au trecut la uniți ori prin trecere la unire a întregului popor din comune sau din ținuturi, ori le-au fost atribuite prin sentințele și hotărârile autorităților în drept după vremuri și de bunăcredință și prin conservarea și scutirea lor dela ruină, formează proprietatea lor nediscutabilă și inalienabilă. Apoi frații ortodoxi se pot considera pe deplin compenzați prin fapful relevat mai sus, că uniții averile câștigate prin unire din mila împărătească sau din fundațiunile episcopilor, a clerului și a credincioșilor, le-au folosit în cea mai mare parte spre binele de obște cultural și național al neamului întreg, pentru care fapt uniții ar merita mulțumita și recunoștința ortodoxilor, iar nu lăcomia și jindul după câteva lkcașuri lor atât de sfinte și de prețioase!

Unde s'ar ajunge oare dacă biserica catolică ar pretinde, ca pe baza faptului că este dominantă la Maghiarii din Transilvania, în Ungaria, în unele state din Germania și în alte țeri, să i-se restituie bisericile, mănăstirile și instituțiile caritative și culturale luate de către protestanți în veacurile trecute pe timpul luptelor reformei religioase? S'ar ajunge de sigur la tulburarea țărilor și a neamurilor cum nu s'a mai pomenit de când e lumea! Sau pentru ce nu ar cere chiar ortodoxia română să i-se restituie bisericile și mănăstirile zidite în Orient și la sfântul Munte pe banii voivozilor și a boierilor români, ori chiar averile secularizate de către statul român sub domnia lui Al. Cuza? Firește că la toate acestea nu se prea gândesc neodihniții frați ortodoxi; pe ei numai sărăcia uniților îi neliniștește. Fericită ortodoxie română, dacă nu are alte griji!

Și ce sunt oare acele câteva bisericici și mănăstiri despre cari poate fi vorbă față de bunurile materiale și sufletești de cari neamul românesc a fost lipsit și despoiat prin ortodoxia slavo-bizantină? Bogății meînse cărate timp de câteva veacuri din Principatele

române ba încă și din Ardeal, pe unde încă rătăceau episcopi și călugări greci cari trăgeau venituri dela poporul român: din dispensațiuni, cărți de iertăciune vândute foarte scump, din testamente, colecțe, sărindare și alte multe. Limba și cultura națională înlocuită în biserică și stat cu cea slavonă sau grecească, înădușirea și strivirea simțului și a conștiinței naționale, tâmpirea credinței și a simțului religios și înlocuirea lor prin superstițiuni și obiceiuri păgânești și barbare; dejosirea bisericii și clerului, înșfârșit despărțirea și îndepărtarea de cultura și civilizația apuseană, de a căror lumină și binefaceri am fi fost părtași prin catolicism!

Acele averi și neprețuite bunuri să le reclame biserica ortodoxă română dela ortodoxia slavo-bizantină, de care prin tr'un neînțeles fanatism se ține atât de legată și acum, iar nu cele câteva fărîmături de bisericici și mănăstiri dela noi români uniți pentru cari de altfel biserica noastră prin serviciile și binefacerile naționale și culturale aduse chiar și ortodoxiei române, și-a replătit datoria însușit și înmiit.

6. Ca ultimul mai amintim încă un cap de acuză, poate cel mai grav, ce se aduce în general de către scriitorii ort. români în contra Sf. Uniri: că prin tr'ânsa s'ar fi sfâșiat unitatea credinței singura cu putință a sufletului românesc și prin aceasta unitatea culturii strînse în jurul bisericii naționale¹. Și în sfârșit că prin unire s'au produs lupte fratricide între Români din Ardeal și au fost distruse o mulțime de mănăstiri, monumente de artă și lăcașuri venerabile de cultură și evlavie.

Dar, Doamne sfinte, unde era unitatea de credință a poporului român din Ardeal înainte de unire? Știm doară că religia calvină făcuse progrese atât de mari printre Români, încât biserica ort. românească ajunsese a fi numai o codiță a ei. Ținuturi întregi nu îi mai aparțineau și ce a mai rămas era supusă la condiții umilitoare și inundată de învățăturile calvine în așa măsură, că dacă nu se făcea unirea în scurtă vreme ar fi fost cu totul contopită, ceea ce era egal și cu desnaționalizarea tuturor credincioșilor ei. Deci unirea nu a distrus, ci a salvat unitatea credinței, pe care poporul totdeauna o a mărturisit și atunci numai i-s'a deslușit și descoperit mai luminat și mai desăvârșit și în același timp i-a salvat și naționalitatea și a trezit cunoștința lui de român, desvoltând-o cu timpul într'u atâta, ca să poată fi lumină și povăț neamului românesc de pretutindenea.

Apoi chiar în timpul de față, abstrăgând dela deosebirea noastră, și numai în sinul bisericii ort. române, mai poate fi o vorbă de unitatea religioasă? Nu sunt oare și credincioșii ei divisați în această pri-

¹) N. Iorga, Istoria bis. v, I. pag. 421.

vință? Trăim doară în mult trimbițată epocă a libertății de gândire și de cult religios și biserica ort. română nu înceată a se lăuda cu duhul ei de libertate și toleranță. Unitatea religioasă nu există azi doar nicăiri. Și știm că diferitele secte au cucerit deja un mare număr dintre credincioșii bisericii ort. române (mai puțin și dintre ai noștri) și continuă să facă mereu noi cuceriri. Este asemenea știut că francmasoneria, libera cugetare și ateismul au mulți aderenți între intelectualii români ortodocși. Chiar și corpul didactic al școalelor de stat, în mâinile căruia este pusă instrucția și educația viitoarelor generații, începând dela școlile primare până sus la universitate, este molipsit de boala ateismului în așa măsură, încât un fost profesor de seminar în urma unei anchete făcute printre elevii seminarelor din vechiul regat, a ajuns la uimitoarea concluzie, că: *acele sunt pepiniere de ateism!* Dar martor ne este Domnul, că noi nu ne bucurăm de această dureroasă stare a bisericii surori, căci ne-cazuri sunt și la noi și pentru a lor stărpire trebuie să muncim și să luptăm din greu.

Și sfâșiarea culturii naționale? Dar ce cultură națională avea pe timpul acela neamul românesc? În Ardeal, cum am văzut nici una! Iar în cele 2 principate române tocmai pe atunci își începea marșul triumfal grecismul Fanarioților, care a înădușit orice umbră de cultură românească câtă va fi aflat în cale-i, așa că la răsturnarea lui totul trebui început din nou.¹⁾

7. Tulburările și luptele fratricide nu le-a produs unirea, ci ele au fost așitate mai întâiu de calvini cari vedeau că le scapă prada din ghiare, și de către Grecii dela Brașov, ca și tot neamul lor neîmpăcați dușmani ai catolicismului, și mai târziu au fost puse la cale și organizate de către ierarhia sârbească prin emisarii lor: călugării Visarion și Sofronie. Pe Sârbi încă îi știm cine sunt: cei mai mari dușmani ai neamului românesc, ieri ca și azi!²⁾

¹⁾ A. D. Xenopol : Istoria Rom, Iași 1896, T. 8 p. 198.

²⁾ Despre aceștia vezi A. Bunea : Episcopul I. I. Klein ; și Epil. P. P. Asan și D. Novacovici.

(Va urma)

Răzbunarea naturii. După constatările marelui psihiatru englez Sir Robert Armstrong-Jones practiclele malthusiane sporesc numărul nebuniei între femei. Zice : »Lipsa de copii înmulțește cazurile de neurastenie între femei, și în aceste cazuri neurastenia se sfârșește adeseori în casa de alienați. Aceasta am putut-o constata între clientele mele fără umbră de îndoială. De unde deduc că Statele cari adoptă ori tolerează controlul artificial al nașterilor trebuie să facă pregătiri pentru a spori numărul caselor de alienați«. E' o gravă constatare, dar firească: natura se răzbuună asupra acelor cari vreau plăcerea și comoditatea fără greutățile inerente ei.

CRONICI

Ziua regelui. Joi în 16 c. s'a serbat în Oradea cu mare solemnitate ziua nașterii M. Sale Regelui Carol II. În catedrala noastră fixită de elevi și public, și de reprezentanții tuturor autorităților civile și militare, s'a oficiat un Te Deu cu mare asistență preoțească de canonicii Dr. Grigorie Pop și Aug. Maghiar, asistați de un mare sobor de preoți. Corul și orchestra maestrului Hubic a dat răspunsurile cântând și Doxologia cea mare. Rvs. canonic Pop Grigorie a ținut o înflăcărată cuvântare patriotică aducând elogiul M. S. Regelui, în mâinile căruia e depus viitorul acestei țări.

Decorație. Citim în ziarul »America« că d-l Voicu Nițescu f. ministru al justiției și actual al comunicațiilor, în recentul său drum prin America, a decorat pe vrednicul nostru preot din Cleveland-Ohio — Ioan Vanca cu Coroana României în gradul de ofițer. La mulți ani!!

Un semn de specială afecțiune a Sfântului Părinte față de tinerimea catolică. Cu data de 20 Iulie Sf. Părinte al Romei a emis un Breve prin care copleșește cu daruri spirituale foarte bogate Asociația Tinerilor Catolici Italiani, precum și toate asociațiile în legătură cu aceasta. Astfel concede

a) *indulgență plenară* tuturor membrilor noi în ziua înscrierii în Asociație, dacă s'au mărturisit și cuminecat evlavioși în aceea zi;

b) *indulgență plenară în articulo mortis*, dacă-s mărturisiți și cuminecați, ori cel puțin să exprime numele lui Isus cu gura ori cu gândul, — tuturor membrilor înscriși și cari se vor mai înscrie în viitor.

c) *indulgență plenară* în cele mai multe sărbători ale anului: Crăciun, Botezul D-lui, Paștile, Înălțarea, Sărb. Inimii lui Isus, în toate sărbătorile Preacuratei Fecioare, la sărbătoarea sf. Iosif și a sfinților apostoli Petru și Pavel; într'o zi când aduc sf. jertfă pentru camarazii lor repositați — dacă în aceste zile vizitează o biserică și se roagă în ea pentru pacea lumii, pentru încetarea ereselor, pentru întoarcerea păcătoșilor și înălțarea sfintei Biserici Romane.

d) în ziua sfintei Cruci *indulgență plenară* pentru toți cei ce vizitează o biserică în care As. Tin. Cat. face un pelerinaj, — dacă se mărturisesc și cuminecă;

e) fiecare membru poate câștiga *indulgență* de 50 zile, când săvârșește un act de evlavie ori caritate prescris de Statute.

f) *indulgență* de 200 zile poate câștiga oricine asistă la un pelerinaj făcut de tinerimea catolică italiană. Afară de cea în *articulo mortis* toate aceste *indulgențe* se pot aplica și sufletelor din locul curățitor.

Sunt foarte mari daruri sufleteste aceste, mai ales cea din ceasul morții și ele, deși sunt concese direct numai As. Tin. Cat. Italiene, le pot câștiga și alte asociații de ale tinerimei catolice, dacă sunt în legătură cu aceea.

Sperăm că și tinerimea catolică română dela noi din țară se va nizu să ajungă în posesiunea acestor extraordinare comori sufleteste concese tinerilor catolici în semn de o specială bunăvoință din partea Părintelui comun.

De prin Sălaj. Duminecă în 28 Sept. s'a sfințit în parohia *Halmașd*, un clopot cumpărat din daniile credincioșilor și o răstignire. Serviciul Sfințirii l-a

oficiat Rvs. Arhid. Alimpiu Coste din Ceheiu asistat de preoții V. Enghiș pr. local, Alex. Safirescu din Plopiș, V. Chira din Marin și Nic. Enghiș din Letca. Sărbătoarea a fost un prilej de înălțare sufletească atât pentru preoți cât și pentru poporul adunat în număr frumos.

Boala căsătoriilor mestecate în Germania. Volumul XVI al anuarului „*Kirchliches Handbuch für das Katholische Deutschland*” publică date interesante, dar tot atunci dureroase, despre căsătoriile mestecate încheiate în Germania în anul 1927. Rezultă din acele date, că în anul 1927 în Germania s’au încheiat 64.000 căsătorii mixte. Din 100 de căsătorii catolice mestecate sunt:

în Reichul întreg 46;
 în Bavaria 20;
 în Arhidieceza Köln 32;
 în Arhid. München 15;
 în orașul Köln 37;
 în orașul München 27.

Și mai dureros e, că cele mai multe din aceste căsătorii mixte nici nu se leagă în fața bisericii catolice, ci în fața altor confesiuni. Iată câte se leagă din ele cu ceremonial catolic:

în Reichul întreg: 36%; — în Bavaria 41%; — în arhid. Köln 40%; — în cea de München 33%; — în orașul Köln 34%; — în orașul München 35%.

Copiii născuți din aceste căsătorii au fost botezați la catolici:

în Reichul întreg: 47%; — în Bavaria 50%; — în arhid. Köln 51%; — în arhid. München 55%; — în orașul Köln 44%; în orașul München 52%, restul la alte confesiuni.

Precum vedem dară nici în Germania, o țară cu un catolicism foarte bineorganizat, nu poate fi împiedecată de tot răspândirea căsătoriilor mestecate. E mult de luptat și lucrat până în învățătura Bisericii despre ilicitatea acestor căsătorii va triumfa în rândurile tuturor credincioșilor, și până se vor convinge credincioșii în masse cât de largi despre inconveniența, daunele și în urmare opreliștea lor severă din partea Bisericii.

HONIG FRIDERIC

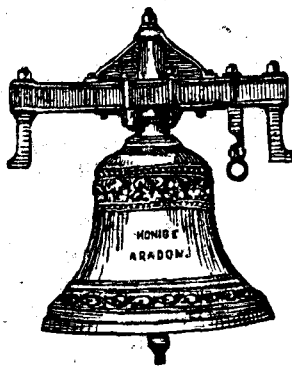
ARAD, SRTADA BARIȚIU 10-21.

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pe lângă garanță mare și cu preț fixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopote. — Condițiuni avantajoase de plată.

Fondată
la anul 1840.

Sinuciderile în Prusia. Oficiul presei din Prusia publică datele statistice despre sinuciderile din aceea țară în anul 1927. Numărul celor ce s’au sinucis e de 9470 (6707 bărbați, 2763 femei). 6326 orășeni, 3144 săteni. Adică în medie 26 sinucideri la zi, 24,5 la 100.000 locuitori. După profesii sunt cei mai mulți fără ocupațiune, apoi capitaliști falimentați. După confesiuni: 17—40% dintre protestanți, 21% pentru celelalte confesiuni necatolice; 39% evrei; 45% disidenți (fără religioasă); 8—36% catolici.

Cărți apărute la Oradea

Dr. Iacob Radu: *Istoria vicariatului gr. cat. de Hafeș*, 80 — pagg. 456; (1913). Prețul 100 Lei.

— *Viața și operele episcopului Demetriu Radu*, Vol. I. Predici, 80 — pagg. 306; (1923). Prețul 50 Lei.

— *Fundațiunea episcopului Demetriu Radu*, 120 — pag. 24; (1925). Prețul 20 Lei.

— *Samuil Vulcan, Viața și faptele lui*, 120 — pp. 104 (1927). Prețul 30 Lei.

— *Răspuns și apărare*, 80 — pp. 30; 1927. Prețul 30 Lei.

— *Episcopul Baron Vasile Erdélyi (1843—1862)*; 120 — 56 pagini, (1928). Prețul 20 Lei.

— *Foștii elevi români uniți ai școalelor din Roma* (1929). Prețul 30 Lei.

— *Istoria Diecezei române unite a Orăzii Mari*, 80 — pp. 242 (1930). Prețul 100 Lei.

Păr. Dr. A. L. Tăutu: *Primatul papilor în istorie*, (1926) 80, pp. 224 Prețul 40 Lei (epuizat).

— *Ce sunt și cum trebuiesc organizate Reuniunile Mariane*, ed. II, 320 — pag. 100 (cu 10 cântări mariane pe note), (1929). Prețul 10 Lei. Edit. Reuniunilor Mariane a tinerimii școlare din Oradea.

Genț. Dr. Tăutu. *Mângâierea creștinului*, carte de rugăciuni, Ed. VI, format 32, pag. 546. Prețul 60 Lei.

Carrere:—Soc. „Sf. Ion Gură de Aur” (în colab. cu Păr. Dr. Tăutu): *Triumful papalității*, 120 — pp. 296 (1929). Prețul 100 Lei.

Dr. Dem. Chiș—Dr. Al. L. Tăutu: *Școala iubirii lui Isus Hristos*, 320 — 354 (1928). Prețul 60 Lei.

Dr. Al. L. Tăutu: *Temelile dogmatice ale Unirii*, 120 — pagg. 48 (1930). Prețul 10 Lei.

— *Sf. Scriptură a Testamentului Nou*, (ed. îngrijită de Dr. Ion Bălan, canonic metropolitan Blaj) 160 — pp. 806 (1925). Prețul 50 Lei (leg. până peste tot 100 Lei).

Soc. „Sf. Ion Gură de Aur”: *Cultul Preasfintei Inimi*, ed. III. Cu o prefață de Păr. Dr. Tăutu, 32 — pag. 32; (1930). Prețul 5 Lei. Editura Soc. „Sf. Ion Gură de Aur”.

Dr. Irina Berinde, profesoară: *Scrisori către Ana Maria*. (Editura Soc. „Sf. Ioan Gură de Aur”). Cu o prefață de Păr. Dr. Tăutu. 32 — pp. 54 (1929). Prețul 10 Lei.

Mariu Teodorian—Carada: *Sufletul românesc* (confesiune). 320 — 24 pag. Editura „Vestitorul” (1928). Prețul 10 Lei.

— *Paraclisul Maicii Domnului* (editura Reuniunilor Mariane ale tinerimii școlare din Oradea). Ediția II, 320 — pag. 32 (1926). Prețul 5 Lei.

Dr. Ioan Georgescu: *Episcopul Mihail Pavel, Viața și faptele lui*, 120 — pp. 94 (1927), (cu clișee). Prețul 25 Lei.

— *Istoria Seminarului din Oradea*, 80 — pp. 94 (1923). Prețul 14 Lei.

— *În fața celor răătăcși. Cum să ne purtăm cu ereticii și schismaticii*, 80 — 22 pag. (1930). Prețul 15 Lei.

Păr. Augustin Cosma: *Plinirea vremii (Mesia)* dramă religioasă în 6 acte, 120 — pp. 66; 1928. Prețul 40 Lei.

Petru Tămăian, canonic: *Istoria Seminarului și a educației clerului diecezei române unite de Oradea*, 80 — pp. 406 (1930). Prețul 40 Lei.

Se pot comanda la Societatea „Sf. Ioan Gură de Aur” Oradea, Parcul Ștefan cel Mare 8.

